

TUKMOS

*TIPTA UZMANLIK KURULU
MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ*

---

*ASKERİ SAĞLIK HİZMETLERİ
Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı*

08.04.2014

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. MÜFREDAT TANITIMI	3
3. TEMEL YETKİNLİKLER	5
4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ	10
5. EĞİTİM KAYNAKLARI	14
6. ROTASYON HEDEFLERİ	15
7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
8. KAYNAKÇA	16

1. GİRİŞ

Askeri Sağlık Hizmetleri Anabilim Dalı'nın kuruluşu 1904'te Gülhane Tababet-i Askeriye Tatbikat Mektebi ve Seririyatı'nın (Gülhane Askeri Tıp Akademisi) kurulmasıyla başlar. Tıbbiyeden mezun olan askeri tabiplerin, pratik yetenek kazanmaları, barışta ve savaşta sağlık hizmetlerinin sevk ve idaresi ile hastane yönetimini öğrenmeleri amacıyla "Askeri Sıhhi Hizmetler Enstitüsü" kurulmuştur.

Askeri Sağlık Hizmetleri Anabilim Dalı'nda;

- Sağlık hizmet desteğinin en iyi şekilde verilmesine, sağlık sistemi ve teşkilatına ilişkin araştırmalar yapmak
- Etkin bir zayıat yönetimi için araştırmalarda bulunmak,
- Sağlık hizmetlerinin sevk ve idaresine ilişkin plan ve programlar geliştirmek,
- NATO, BM ve uluslararası alandaki uygulamaları takip etmek,
- Harekat Tıbbına ait hususiyetleri kavratmak,
- Üst düzey yönetim kadrolarında ve uluslararası görevlerde çalışacak nitelikli insangücü yetiştirmek,
- Planlama, örgütleme, yöneltme, eşgüdümleme ve kontrol becerilerini geliştirmek,
- Karar verme, problem çözme ve muhakeme yapma yeteneklerini kazandırmak,
- Ulusal ve askeri sağlık mevzuatına hakim lider personel yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlığı sadece tabiplere yönelik olup birçok disiplini içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle, yalnızca tıp fakültesi mezunlarının değil, işletme, mühendislik, hukuk, kamu yönetimi, sosyal bilimler, ekonomi gibi birçok dalda temel eğitim görmüş olanların da eğitim alabilecekleri bir alan olması sebebiyle "yüksek lisans" (master) ve "doktora" düzeylerinde diploma programları da yürütülmektedir.

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanının görev tanımı şöyledir:

"Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanının görevleri, sağlık sisteminin sorunlarını, bu sorunların nedenlerini ve stratejik ve yönetsel gereksinimlerini bilimsel teknikler kullanarak saptamak; sağlık politikaları ve stratejileri geliştirerek çözümler üretmek, sağlık sistemi ile ilgili çeşitli kaynakları sağlık faaliyetlerine dönüştürmek ve uygun şekilde işler hale getirmek, sağlık hizmetleri ve kurumlarında yöneticilik yapmaktır.

Bu görevlerini yerine getirebilmek için Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanı, bilgi kaynaklarına erişir, veri toplar ve değerlendirir. Yönetimle ilgili olarak planlama, örgütleme, personel istihdamı, yürütme, eşgüdüm, denetleme ve değerlendirme faaliyetlerini yürütür.

2. MÜFREDAT TANITIMI

2.1. Müfredatın Amacı ve Hedefleri

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlığı eğitiminin amacı, sağlık sistemi, sağlık hizmet desteği ve sağlık kurumlarının yönetim ve stratejisine yönelik bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Bu kapsamda; uzmanlık eğitimi süresince sağlık sistemleri ve kurumlarının lojistiği, finansmanı, insan kaynakları yönetimi, tıbbi tehdit-tıbbi istihbarat değerlendirmesi, afet yönetimi, hastane yönetimi, sağlık eğitimi, sağlığı geliştirme, sağlık ekonomisi, kalite, performans yönetimi, sağlık yönetimi, işletmecilik konularında gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

2.2. Müfredat Çalışmasının Tarihsel Süreci

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlığı ilk olarak 1929 yılı tüzüğünde Genel Askeri Tababet Uzmanlığı olarak, daha sonra "Sahra Sıhhiye Hekimliği", "Askeri Sıhhiye Hekimliği" gibi çeşitli adlarla tüzüklerde yer almıştır. 1984 yılında Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Askeri Sağlık Hizmetleri Merkezi bünyesinde yeniden teşkil edilmiş, 1990 yılından itibaren doktora eğitimi verilmeye başlanmıştır. 6 Kasım 2008 tarihi itibari ile Tıpta Uzmanlık Tüzüğünde ve Tıp Fakülteleri Temel Tıp Bilimleri Bölüm Başkanlığı altında yeniden yapılandırılmıştır.

Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Kurulu (TUK) 'un kurulmasından sonra Sağlık Bakanlığı tarafından 2009 yılında başlatılan uzmanlık eğitimi müfredat çalışmaları kapsamında görevlendirilen komisyon, 2010 yılı Ocak ayında Antalya'da, 2011 ve 2013 yıllarında Ankara'da ileri müfredat çalışmalarını yürütmüştür. Ayrıca 03 Mart 2014 tarihinde **Prof. Dr. Mustafa Özer, Doç. Dr. Mehmet Çetin, Yrd. Doç. Dr. Yusuf Ziya Türk** tarafından taslak müfredat V.2.1 oluşturulmuştur.

2.3. Uzmanlık Eğitimi Süreci

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlık dalına tıp fakültesi mezunlarından Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) ile yerleştirme yapılır. Uzmanlık eğitiminin süresi 3 yıldır. İlk iki yıl kuramsal ve pratik eğitimi yanı sıra, klinik rotasyonlarını tamamlar.

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlığı eğitimi şu aşamalardan oluşmaktadır:

- Kuramsal eğitim
- Klinik rotasyonlar
- Saha çalışmaları
- Tez hazırlama

Kuramsal eğitim ders, seminer, kurs şeklinde yürütülebilir ve aşağıdaki konuları kapsar:

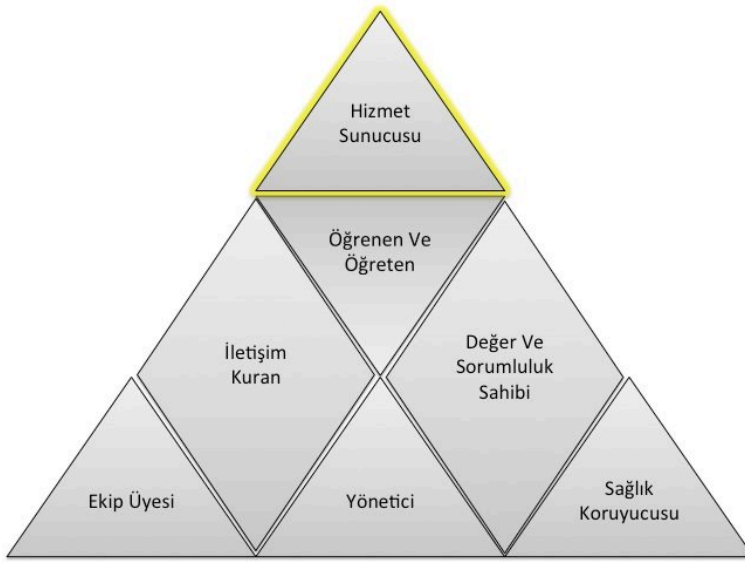
- Sağlık Hizmetleri ve Askeri Sağlık Hizmetleri Kavramı
- Biyostatistik ve İleri Araştırma Yöntemleri
- Yönetim ve Örgüt Kuramları
- Sağlık Politikaları
- NATO ve BM'de Askeri Tıbbi Yapılanma ve Prosedürler
- Sağlık Ekonomisi
- Sağlık Mevzuatı
- Sağlık İnsan gücü Planlaması
- Liderlik ve İletişim
- Tıbbi İstihbarat ve Tıbbi Tehdit Değerlendirmesi
- Tıbbi Taktik
- Askeri Sağlık Sistemleri
- Olağanüstü Durumlar ve Afet Tıbbi Yönetimi
- Tıp tarihi ve Askeri Tıp Tarihi
- Sağlık Kurumlarında İnsan Kaynakları Yönetimi
- Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim
- Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim

-Sağlık Kurumlarında Performans Yönetimi
-Sağlık Bilgi Sistemleri
Klinik rotasyonları mevcuttur.

2.4. Kariyer Olasılıkları

Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanları, kamuda ve özel sektörde çalışabilir. Ayrıca, sağlıkla ilgili uluslararası kuruluşlarda, üniversitelerde akademik kariyer yapabilir.

3. TEMEL YETKİNLİKLER

Şekil 1- TUKMOS'un Yeterlilik Üçgeni (Yedi temel yetkinlik alanı)

Yetkinlik, bir uzmanın bir iş ya da işlemin gerektiği gibi yapılabilmesi için kritik değer taşıyan, eğitim ve öğretim yoluyla kazanılıp iyileştirilebilen, gözlenip ölçülebilen, özellikleri daha önceden tarif edilmiş olan, *bilgi, beceri, tutum ve davranışların* toplamıdır. Yetkinlikler 7 temel alanda toplanmışlardır.

Her bir temel yetkinlik alanı, uzmanın ayrı bir rolünü temsil eder (Şekil 1). Yedinci temel alan olan Hizmet Sunucusu alanına ait yetkinlikler klinik yetkinlikler ve girişimsel yetkinlikler olarak ikiye ayrılırlar. Sağlık hizmeti sunumu ile doğrudan ilişkili Hizmet Sunucusu alanını oluşturan yetkinlikler diğer 6 temel alana ait yetkinlikler olmadan gerçek anlamlarını kazanamazlar ve verimli bir şekilde kullanılamazlar. Başka bir deyişle 6 temel alandaki yetkinlikler, uzmanın "Hizmet Sunucusu" alanındaki yetkinliklerini sosyal ortamda hasta ve toplum merkezli ve etkin bir şekilde kullanması için kazanılması gereken yetkinliklerdir. Bir uzmanlık dalındaki eğitim sürecinde kazanılan bu 7 temel alana ait yetkinlikler uyumlu bir şekilde kullanılabildiğinde yeterlilikten bahsedilebilir. Bu temel yetkinlik alanları aşağıda listelenmiştir;

- 3.1. Yönetici
- 3.2. Ekip Üyesi
- 3.3. Sağlık Koruyucusu
- 3.4. İletişim Kuran
- 3.5. Değer ve Sorumluluk Sahibi
- 3.6. Öğrenen ve Öğreten
- 3.7. Hizmet Sunucusu

Hizmet sunucusu temel yetkinlik alanındaki yetkinlikler, kullanılış yerlerine göre iki türdür:

Klinik Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi kararlar konusunda kullanabilme yeteneğidir;

Girişimsel Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi girişimler konusunda kullanabilme yeteneğidir.

Şekil 2- TUKMOS yedinci temel yetkinlik alanı: Hizmet Sunucusu

Klinik ve girişimsel yetkinlikler edinilirken ve uygulanırken Temel Yetkinlik alanlarında belirtilen diğer yetkinliklerle uyum içinde olmalı ve uzmanlığa özel klinik karar süreçlerini kolaylaştırmalıdır.

3.7.1. KLİNİK YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş klinik yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünleyici “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

KLİNİK YETKİNLİK İÇİN KULLANILAN TANIMLAR VE KISALTMALARI

Klinik yetkinlikler için; üç ana düzey ve iki adet ek düzey tanımlanmıştır. Öğrencinin ulaşması gereken düzeyler bu üç ana düzeyden birini mutlaka içermelidir. T ve TT düzeyleri A ve K ile birlikte kodlanabilirken B düzeyi sadece K düzeyi ile birlikte kodlanabilir. B, T ve TT düzeyleri birbirlerini kapsadıkları için birlikte kodlanamazlar. Bunlara ilaveten Askeri Sağlık Hizmetleri için ilave düzeyler (S, P, D, İ, G, U, H) kullanılmıştır.

B:Hastalığa ön tanı koyma ve gerekli durumda hastaya zarar vermeyecek şekilde ve doğru zamanda, doğru yere sevk edebilecek bilgiye sahip olma düzeyini ifade eder.

T:Hastaya tanı koyma ve sonrasında tedavi için yönlendirebilme düzeyini ifade eder.

TT: Ekip çalışmasının gerektirdiği durumlar dışında herhangi bir desteğe gereksinim duymadan hastanın tanı ve tedavisinin tüm sürecini yönetebilme düzeyini ifade eder.

Klinik yetkinliklerde bu düzeylere ek olarak gerekli durumlar için A ve K yetkinlik düzeyleri eklenmektedir:

A:Hastanın acil durum tanısını koymak ve hastalığa özel acil tedavi girişimini uygulayabilme düzeyini ifade eder.

K:Hastanın birincil, ikincil ve üçüncül korunma gereksinimlerini tanımlamayı ve gerekli koruyucu önlemleri alabilme düzeyini ifade eder.

P:Planlar

S:Saptar

İ:İzler

D:Değerlendirir

G:Geliştirir

U:Uygular

H: Hesaplar (*Epidemiyoloji rotasyonunda kullanılmıştır*)

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
AKADEMİK VE ARAŞTIRMA GÖREVLERİ	TEMEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	S, P, U, D	1	YE
	VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ	S, P, U, D	1	YE, BE
	ARAŞTIRMADA KULLANILACAK TESTLER	S, P, U, D	1	YE, BE
	MAKALE HAZIRLAMA TEKNİKLERİ	S, U	1	YE, BE
	SEMİNER VE LİTERATÜR HAZIRLAMA	S, P, U, D	1	YE, BE
	SAĞLIK SORUNLARINI SAPTAMA	S, P, U, D	1	YE
	ASKERİ VE HAREKÂT TIBBINA YÖNELİK ARAŞTIRMALAR	S, P, U, D	2	YE
EĞİTİM VE DANIŞMANLIK GÖREVLERİ	ASKERİ VE SİVİL SAĞLIK MEVZUATI	S, U, D	1	YE, BE
	EĞİTİM İHTİYAÇLARI ANALİZİ	S, U, P, D	2	YE
	EĞİTİM PROGRAMLARI	S, U, P, D	1	YE, BE
	ULUSLARARASI ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	S, U, P	2	YE
	DANIŞMANLIK HİZMETİ	S, U, P, D	1	YE, BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzyey	Kıdem	Yöntem
	HAREKAT SAĞLIK HİZMETLERİNİN PLANLAMASI	S, U, P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK İNSANGÜCÜNÜN PLANLANMASI	S, U, P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK KURUMLARI YÖNETİCİLİĞİ	S,U,P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK SİSTEMİ VE UNSURLARININ PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	S	2	YE, BE
	AFET VE OLAĞANÜSTÜ DURUMLARDA SAĞLIK HİZMETLERİ PLANLAMASI	S, P, D	2	YE, BE
	MÜLTECİ KAMPLARI VE ÇADIR KENTLERDE SAĞLIK HİZMETİNİN PLANLANMASI	S, P, D	2	YE, BE
	KARARGAH HİZMETLERİ VE YAZIŞMA	S, U, P, D	1	YE, BE
	TATBİKATLARDA SAĞLIK HİZMETLERİNİN PLANLANMASI	S, U, P, D	2	YE, BE
	HAREKAT TİPLERİNE GÖRE SAĞLIK HİZMETLERİNİN PLANLANMASI	S, U, P, D	2	YE, BE
	NATO, BM VEYA ÇEŞİTLİ ÇOK ULUSLU HAREKATLAR İÇİN TIBBİ KEŞİF	S, U, P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK HİZMETLERİ EKONOMİSİ	S	2	YE, BE
	SAĞLIK KURUMLARINDA FİNANSMAN YÖNETİMİ	S, P	2	YE, BE
	TEŞKİLAT MALZEME KADRO (TMK) ÇALIŞMALARI	S, U, P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK KURUM, TEŞKİLAT VE KARARGAHLARINDA DENETLEME FAALİYETLERİ	S, U, P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK KURUM, TEŞKİLAT VE KARARGAHLARINDA İDARİ FAALİYETLER	S, U, P, D	2	YE, BE
	SAĞLIK SİSTEMİ VE HİZMETLERİYLE İLGİLİ KONSEPT, DOKTRİN VE	S, U, P, D	2	YE, BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzyey	Kıdem	Yöntem
	YÖNERGE ÇALIŞMALARI			
	SAĞLIK SİSTEMİ VE UNSURLARININ STRATEJİK PLANLAMA ÇALIŞMALARI	S	2	YE, BE
	SAĞLIK KURUM VE KURULUŞLARI İLE DİĞER SEKTÖRLERİN İŞ BİRLİĞİ KOORDİNASYON VE EŞ GÜDÜMÜ ÇALIŞMALARI	S	2	YE, BE
	SAVAŞAN İNSAN GÜCÜNÜN ZİNDE KALMA ÇALIŞMALARI	S, P	2	YE, BE
	TIBBİ İSTİHBARAT VE TIBBİ TEHDİT DEĞERLENDİRMESİ	S, P	2	YE, BE
	TIBBİ LOJİSTİK FAALİYETLERİ PLANLAMA VE ORGANİZASYONLARI	S	2	YE, BE
	TÜM BASAMAKLARDA SAĞLIK HİZMETLERİNİN PLANLANMASI YÖNETİMİ VE ORGANİZASYONU	S, U, P	2	YE, BE
	ULUSAL VE ULUSLARARASI GÜVENLİĞİ TEHDİT EDEN SAĞLIK KONULARI ÇALIŞMALARI	S, U, P	2	YE, BE
	HAREKATLARDA TIBBİ TAHLİYENİN PLANLANMASI	S, P	2	YE, BE

3.7.2. GİRİŞİMSEL YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş girişimsel yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünlüyci “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

GİRİŞİMSEL YETKİNLİK İÇİN KULLANILAN TANIMLAR VE KISALTMALARI

Girişimsel Yetkinlikler için dört düzey tanımlanmıştır.

- 1:** Girişimin nasıl yapıldığı konusunda bilgi sahibi olma ve bu konuda gerektiğinde açıklama yapabilme düzeyini ifade eder.
- 2:** Acil bir durumda, kılavuz veya yönerge eşliğinde veya gözetim ve denetim altında bu girişimi yapabilme düzeyini ifade eder.
- 3:** Karmaşık olmayan, sık görülen tipik olgularda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.
- 4:** Karmaşık olsun veya olmasın her tür olguda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.

	GİRİŞİMSEL YETKİNLİK	Düzyey	Kıdem	Yöntem
ASKERİ SAĞLIK HİZMETLERİ UYGULAMA ALANLARI	TIBBİ İSTİHBARAT RAPORU	3	2	BE, UE
	TIBBİ TEHDİT DEĞERLENDİRMESİ RAPORU	3	2	BE, UE
	DURUM MUHAKEMESİ VE SIHHİYE LAHİKASI	4	2	BE, UE
	MUHTELİF HAREKATLARDA SAĞLIK HİZMETLERİNİN PLANLANMASI	4	2	BE, UE
	İNSANİ YARDIM OPERASYONLARINDA SAĞLIK HİZMETLERİNİN PLANLANMASI	4	2	BE, UE
	YÖNETİM VE ORGANİZASYON EĞİTİMİ	3	2	BE, UE
	KİTLESEL ZAYİAT PLANLAMASI	3	2	BE, UE
	SAĞLIK KURUMLARI VE HİZMETLERİNİN DENETLENMESİ	2	1	BE, UE
	HİZMET İÇİ EĞİTİM	1	1	BE, UE
	EĞİTİM MATERYALİ	1	1	BE, UE
	SÜRVEYANS SİSTEMİ	2	1	BE, UE
	SALGIN HİZMETLERİNİN PLANLANMASI	2	1	BE, UE

4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ

Çekirdek müfredat hazırlama kılavuzu v.1.0'da belirtilen öğrenme ve öğretme yöntemleri kullanılmaktadır.

TUKMOS tarafından önerilen öğrenme ve öğretme yöntemleri üçe ayrılmaktadır: "Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri" (YE), "Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri" (UE) ve "Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri" (BE).

4.1. Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri (YE)

4.1.1. Sunum

Bir konu hakkında görsel işitsel araç kullanılarak yapılan anlatımlardır. Genel olarak nadir veya çok nadir görülen konular/durumlar hakkında veya sık görülen konu/durumların yeni gelişmeleri hakkında kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde eğitici öğrencide eksik olduğunu bildiği bir konuda ve öğrencinin pasif olduğu bir durumda anlatımda bulunur. Sunum etkileşimli olabilir veya hiç etkileşim olmayabilir.

4.1.2. Seminer

Sık görülmeyen bir konu hakkında deneyimli birinin konuyu kendi deneyimlerini de yansıtarak anlatması ve anlatılan konunun karşılıklı soru ve cevaplar ile geçmesidir. Sunumdan farklı konuyu dinleyenlerin de kendi deneyimleri doğrultusunda anlatıcı ile karşılıklı etkileşim içinde olmasıdır. Seminer karşılıklı diyalogların yoğun olduğu, deneyimlerin yargılanmadan paylaşıldığı ve farklı düzeylerde kişilerin aynı konu hakkında farklı düzeydeki sorular ile eksik yanlarını tamamlayabildikleri bir eğitim etkinliğidir.

4.1.3. Olguların tartışılması

Bir veya birkaç sık görülen olgunun konu edildiği bir küçük grup eğitim aktivitesidir. Bu eğitim aktivitesinin hedefi, farklı düzeydeki kişilerin bir olgunun çözümlenmesi sürecini tartışmalarını sağlayarak, tüm katılımcıların kendi eksik veya hatalı yanlarını fark etmelerini sağlamak ve eksiklerini tamamlamaktır. Bu olgularda bulunan hastalık veya durumlar ile ilgili bilgi eksikliklerinin küçük gruplarda tartışılması ile tamamlanması veya yanlış bilgilerin düzeltilmesi sağlanır. Ayrıca aynı durum ile ilgili çok sayıda olgunun çözümlenmesi yoluyla aynı bilginin farklı durumlarda nasıl kullanılacağı konusunda deneyim kazandırır. Olgunun/ların basamaklı olarak sunulması ve her basamak için fikir üretilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar.

4.1.4. Makale tartışılması

Makalenin kanıt düzeyinin anlaşılması, bir uygulamanın kanıta dayandırılması ve bir konuda yeni bilgilere ulaşılması amacıyla gerçekleştirilen bir küçük grup etkinliğidir. Makalenin tüm bölümleri sırası ile okunur ve metodolojik açıdan doğruluğu ve klinik uygulamaya yansımaları ile ilgili fikir üretilmesi ve gerektiğinde eleştirilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar. Uzman adayına, benzer çalışmalar planlayabilmesi için problemleri bilimsel yöntemlerle analiz etme, sorgulama, sonuçları tartışma ve bir yayın haline dönüştürme becerisi kazandırılır.

4.1.5. Dosya tartışması

Sık görülmeyen olgular ya da sık görülen olguların daha nadir görülen farklı şekilleri hakkında bilgi edinilmesi, hatırlanması ve kullanılmasını amaçlayan bir eğitim yöntemidir. Eğitici, dosya üzerinden yazı, rapor, görüntü ve diğer dosya eklerini kullanarak, öğrencinin olgu hakkında her basamakta karar almasını sağlar ve aldığı kararlar hakkında geribildirim verir. Geribildirimler öğrencinin doğru kararlarını devam ettirmesi ve gelişmesi gereken kararlarının açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilerek geliştirmesi amacıyla yapılır.

4.1.6. Konsey

Olgunun/ların farklı disiplinler ile birlikte değerlendirilmesi sürecidir. Olgunun sık görünürlüğünden çok karmaşık olması öğrencinin karmaşık durumlarda farklı disiplinlerin farklı bakış açılarını algılamasını sağlar.

4.1.7. Kurs

Bir konu hakkında belli bir amaca ulaşmak için düzenlenmiş birden fazla oturumda gerçekleştirilen bir eğitim etkinliğidir. Amaç genellikle bir veya birkaç klinik veya girişimsel yetkinliği edinilmesidir. Kurs süresince sunumlar, küçük grup çalışmaları, uygulama eğitimleri birbiri ile uyum içinde gerçekleştirilir.

4.2. Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri (UE)

4.2.1. Yatan hasta bakımı

4.2.1.1. Vizit

Farklı öğrenciler için farklı öğrenme ortamı oluşturan etkili bir eğitim yöntemidir. Hasta takibini yapan ve yapmayan öğrenciler vizitten farklı şekilde faydalanırlar. Hastayı takip eden öğrenci hasta takibi yaparak ve yaptıkları için geribildirim alarak öğrenir, diğer öğrenciler bu deneyimi izleyerek öğrenirler. Vizit klinikte görülen olguların hasta yanından çıktıktan sonra da tartışılması ve olgunun gerçek ortamda gözlemlenmesiyle öğrenmeyi sağlar.

4.2.1.2. Nöbet

Öğrencinin sorumluluğu yüksek bir ortamda derin ve kalıcı öğrenmesine etki eder. Olguyu yüksek sorumluluk durumunda değerlendirmek öğrencinin var olan bilgisini ve becerisini kullanmasını ve eksik olanı öğrenmeye motive olmasını sağlar. Nöbet, gereken yetkinliklere sahip olunan olgularda özgüveni artırırken, gereken yetkinliğin henüz edinilmemiş olduğu olgularda bilgi ve beceri kazanma

motivasyonunu arttırır. Nöbetlerde sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.2.1.3. Girişim

Tanı ve tedaviye yönelik tüm girişimler, eğitici tarafından gösterildikten sonra belli bir kılavuz eşliğinde basamak basamak gözlem altında uygulama yoluyla öğretilir. Her uygulama basamağı için öğrenciye geribildirim verilir. Öğrencinin doğru yaptıklarını doğru yapmaya devam etmesi, eksik ve gelişmesi gereken taraflarını düzeltebilmesi için öğrenciye zamanında, net ve yapıcı müdahalelerle teşvik edici ve destekleyici ya da uyarıcı ve yol gösterici geribildirimler verilmelidir. Her girişim için öğrenciye önceden belirlenmiş yetkinlik düzeyine ulaşacak sayıda tekrar yaptırılması sağlanır.

4.2.1.4. Ameliyat (Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlık eğitiminde kullanılmamaktadır.)

4.2.2. Ayaktan hasta bakımı

Öğrenci gözlem altında olgu değerlendirmesi yapar ve tanı, tedavi seçeneklerine karar verir. Öğrencinin yüksek/orta sıklıkta görülen acil veya acil olmayan olguların farklı başvuru şekillerini ve farklı tedavi seçeneklerini öğrendiği etkili bir yöntemdir. Ayaktan hasta bakımında sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.3. Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri (BE)

4.3.1. Yatan hasta takibi

Yatarak takip edilen bir olgu hakkında yeterliğe erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim altında, yeterliğe ulaşmış bir öğrencinin gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.2. Ayaktan hasta/materyal takibi

Ayaktan başvuran acil veya acil olmayan bir olgu hakkında gereken yetkinlik düzeyine erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim gözlem altında, eğitici eşliğinde ve gereken yetkinlik düzeyine ulaşmış bir öğrencinin yüksek gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.3. Akran öğrenmesi

Öğrencinin bir olgunun çözümlenmesi veya bir girişimin uygulanması sırasında bir akranı ile tartışarak veya onu gözlemleyerek öğrenmesi sürecidir.

4.3.4. Literatür okuma

Öğrencinin öğrenme gereksinimi olan konularda literatür okuması ve klinik uygulama ile ilişkilendirmesi sürecidir.

4.3.5. Araştırma

Öğrencinin bir konuda tek başına veya bir ekip ile araştırma tasarlaması ve bu sırada öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

4.3.6. Öğretme

Öğrencinin bir başkasına bir girişim veya bir klinik konuyu öğretirken bu konuda farklı bakış açılarını, daha önce düşünmediği soruları veya varlığını fark etmediği durumları fark ederek öğrenme gereksinimi belirlemesi ve bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

5. EĞİTİM STANDARTLARI

5.1. Eğitici Standartları

663 Sayılı KHK ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda belirlenmiş olan eğitici kriterleri geçerli olmakla beraber; Askeri Sağlık Hizmetleri uzmanlık eğitiminin yürütüleceği yerlerde birisi doçent olmak üzere üç eğitici bulunması ve eğitimcilerden en az bir tanesi Tıpta Uzmanlık Yönetmeliğine göre uzmanlık derecesine sahip olması kriteri komisyonun önerisidir.

5.2. Mekan ve Donanım Standartları

- Mekan;
- Öğretim üyesi odası,
- Derslik,
- Klinik rotasyonlar için hastane,
- Saha çalışmalarının yapılabilmesi için ilgili birimler ile işbirliği protokolü
- Görsel ve işitsel ders aracı,
- Bilgisayar,
- İnternet,
- Her türlü yayına ulaşılabilecek veri tabanı

6. ROTASYON HEDEFLERİ

ROTASYON SÜRESİ	ROTASYON DALI
3 AY	Halk Sağlığı
1 AY	Askeri Psikiyatri
1 AY	Acil Tıp
1 AY	Hava ve Uzay Hekimliği

HALK SAĞLIĞI ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
TSK bulaşıcı hastalıklarla mücadele uygulamaları	S, P
Salgın yönetimi	S, P, İ
Su hijyeni ve gıda kontrol yönetimi	S, P, İ
Askeri personelin sağlığını geliştirici ve yükseltici yaklaşımlar	S, P
Afetlerde koruyucu sağlık hizmetleri	S, P, İ
Mültecilerde ve çadır kentlerde sağlık hizmetleri	S, P
Çeşitli coğrafya ve iklimlerde koruyucu sağlık yaklaşım ve prensipleri	S, P
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Askeri önemdeki çevre sağlığı konu ve uygulamaları	2
Askeri önemdeki sağlık eğitimi konu ve uygulamaları	2
Sağlık hizmetlerinde denetim	2
ASKERİ PSİKIYATRİ ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Asker psikolojisi	S, İ
Uyum bozuklukları	S, İ
Post travmatik stres bozukluğunun (PTSB) tedavisi dışındaki sevk ve idare kapsamındaki hususları	S, İ
Harekatın psikolojik ortamı	S, İ
TSK'da Psikolojik, Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) hizmetleri	S, P, İ
Askeri açıdan koruyucu ruh sağlığı ve uygulamaları	S, P
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Savaş stresi (zayıflık, kontrolü vs.)	2
Harekat alanından psikiyatrik hastaların tahliyesi	2

ACIL TIP ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Acil servislerde yaşanan sorunlar	S, P, İ
Afetlerde acil servis yönetimi	S, P, İ
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Hastane öncesi acil sağlık hizmetleri	2
Triyaj ve yönetimi	2
Acil tıpta temel beceriler	2
Kıt'a ve muharebe koşullarında acil tıbbi müdahaleler	2
Ateşli silah yaralanmalarında acil tıbbi yaklaşım	2
Soğuk ve donmalarda acil tıbbi yaklaşım	2
HAVA VE UZAY HEKİMLİĞİ ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Uçuş fizyolojisi	S
Uçuş tabibinin görev ve sorumlulukları	S
Uçucularda sık görülen hastalıklar	S
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Uçuş tababeti açısından havadan tahliye yönetimi	2

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğiticinin uygun gördüğü ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılır.

8. KAYNAKÇA

TUKMOS, TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ, Çekirdek Müfredat Hazırlama Kılavuzu, v.1.1, 2013